



УДК 364.672

ТАКТИЛЬНІ МАКЕТИ ЯК СКЛАДОВА КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВИХ ЗАНЯТЬ

ЯКОВЕЦЬ Інна, ЛУГОВСЬКИЙ Олександр, ЧУГАЙ Наталія
Черкаський державний технологічний університет, Україна
innayakovets7@gmail.com

В публікації розглядається використання спеціального корекційного обладнання в навчальному процесі учнів з вадами зору. Висвітлено особливості створення адаптованого до дотикового сприйняття демонстративного матеріалу – тактильних об'ємних макетів на базі Черкаського державного технологічного університету студентами освітньої програми «Промисловий дизайн».

Ключові слова: тактильні макети, корекційне обладнання, вади зору.

ВСТУП

Порушення зору в усіх його проявах негативно впливає на провідний канал інформації про оточуючий світ. Зниження здатності бачити призводить до труднощів у навчальній та комунікативній діяльності, оскільки 80% інформації про навколишнє середовище людина отримує саме через зір. Розумовий розвиток учнів з вадами зору значною мірою залежить від розробки нових методик і технологій навчання, що неможливо без чіткого розуміння ролі сенсорних аналізаторів у процесі засвоєння сліпими або слабкозрячими учнями загальноосвітніх дисциплін. Тактильний аналізатор разом з руховим відіграють дуже важливу роль у навчальному процесі учнів з вадами зору.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Сьогодні в Україні набирає потужних обертів освітня реформа, невід'ємною частиною якої є інклюзивна складова. І обраний державою напрям на створення гідних умов навчання для дітей з особливими освітніми потребами, зокрема з порушенням зору, є кроком до впровадження європейських принципів та стандартів життя. Розумовий розвиток учнів з вадами зору значною мірою залежить від розробки нових методик і технологій навчання, що неможливо без чіткого розуміння ролі сенсорних аналізаторів у процесі засвоєння сліпими або слабкозрячими учнями загальноосвітніх дисциплін. Тому задача публікації – підсумувати досвід апробації корекційно-демонстративного обладнання, розробленого студентами та викладачами кафедри дизайну ЧДТУ



РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Відповідно до міжнародної класифікації до категорії «порушення зору» включаються всі порушення від незначного або глибокого зниження зору до функціональної та/або повної (тотальної) сліпоти.

Будь-яке порушення зору впливає на взаємодію дитини з оточуючим світом, перш за все, через особливості сприйняття та формування уявлень. Таким дітям складно орієнтуватися у просторі. Характер і ступінь порушення зору можуть суттєво відрізнятись, тому кожна дитина потребує індивідуального підходу до адаптації навчального матеріалу для ефективного навчання. Відсутнє зорове сприйняття, збіднений сенсорний досвід, загальне зниження пізнавальної активності, складності просторового орієнтування викликають низку бар'єрів у навчальній та соціально-комунікативній діяльності. Тому в освітньому середовищі та у навчальному процесі ці діти потребують використання спеціального демонстративного обладнання [1].

Повний перелік корекційного обладнання, необхідного для навчання дітей з особливими освітніми потребами, наведено у Типовому переліку спеціальних засобів корекції психофізичного розвитку осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються в інклюзивних та спеціальних класах (групах) закладів освіти, затвердженому Наказом Міністерства освіти і науки України від 21.06.2019 р. № 873.

Призначення корекційного обладнання – забезпечити пізнавальну діяльність осіб з порушеннями зору, сформувані уявлення про великі, складні, об'ємні предмети, об'єкти. Окрім того таке обладнання використовується для вивчення різних навчальних предметів та під час корекційно-розвиткових занять.

Корекційне обладнання для дітей з особливими освітніми потребами може бути представлене наступними тактильними об'ємними макетами: суходоли, гори в розрізі, яри та яруси; вплив неживої природи на живу; ланцюжки живлення в природі; кругообіг води в природі; будівлі: хата, церква, млин; знаряддя праці; види транспорту: водний, повітряний, залізничний, автомобільний, машини спеціального призначення, сільськогосподарські; казкові герої; бюсти, скульптури відомих українських письменників, митців, діячів історії та культури; макети архітектурних об'єктів різних міст України та інших країн (замки, храми, театри, музеї, мости, площі); макети приміщень та прилеглої території: школи, садка, мікрорайону тощо [2].

Під час навчання сліпих дітей учитель зазвичай позбавлений можливості використовувати класну дошку та друковані дидактичні та наочні посібники, робочі зошити для загальноосвітніх шкіл. Тому використання адаптованого до дотикового сприйняття демонстративного матеріалу (тактильних посібників) – стає чи не єдиним засобом унаочнення навчального матеріалу.



Активну позицію щодо впровадження у життя нових методик і технологій навчання, зокрема розвитку інклюзивної освіти, займають студенти та викладачі спеціалізації «Промисловий дизайн» Черкаського державного технологічного університету. З 2017 року під керівництвом доц. О. Луговського, проф. І. Яковець та ст. викл. Н. Чугай Черкаської спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату I-III ступенів Черкаської обласної ради, де навчаються діти з вадами зору, розроблено кілька тактильних посібників – об'ємних макетів. Певний час об'ємний макет природного середовища з елементами ландшафту (рис. 1 а), міст через дамбу (рис. б), зріз шару земної поверхні з рослинним і тваринним наповненням (рис. в) та макет основних форм рельєфу земної поверхні (рис. г) уже використовуються учнями та педагогами вищезгаданої школи на уроках природознавства, соціально-побутової орієнтації, географії та ін.



а



б



в



г

Рис. 1. Тактильні макети: а – макет природного середовища з елементами ландшафту; б – макет переправи через р. Дніпро; в – макет зрізу шару земної поверхні з рослинним і тваринним наповненням; г – макет основних форм рельєфу земної поверхні



ВИСНОВКИ

Отже, оскільки формування уявлень про простір і навичок орієнтування в ньому у дітей відбувається на основі здійснення ними складної аналітико-синтетичної діяльності з диференціації та узагальнення просторових ознак і відношень, дітям із глибокими порушеннями зору для систематичного цілеспрямованого навчання запропоноване корекційно-демонстративне обладнання у формі тактильних об'ємних макетів. Таке корекційне втручання сприяє формуванню просторових уявлень, розв'язанню труднощів у навчальній та комунікативній діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Костенко Т. М., Гудим І. М. Навчання дітей із порушеннями зору: навчально-методичний посібник. Харків : Вид-во «Ранок», 2019. 184 с.
2. Типовий перелік спеціальних засобів корекції психофізичного розвитку осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються в інклюзивних та спеціальних класах (групах). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0783-19>

YAKOVETS I., LUHOVSKIY O., CHUHAI N.

TACTILE MODELS AS A COMPONENT OF CORRECTIVE AND EDUCATIONAL CLASSES

The publication outlines the need to use special corrective equipment in the educational process of students with visual impairments. The specifics of the creation of the tactile volume mock-up based on the Cherkasy State Technological University by students of the Industrial Design educational program are highlighted.

Key words: *tactile models, correction equipment, vision defects.*